



## **CEPLJENJE** OSNOVNE INFORMACIJE

### **1. Kaj je covid-19?**

Povzročitelj covid-19 je virus SARS-CoV-2, ki spada med koronaviruse. Virus se prenaša s kužnimi kapljicami, vključno z aerosoli, ki lahko nastajajo ob kašljanju, kihanju ali govorjenju, lahko pa se prenaša tudi preko onesnaženih površin ali predmetov. Zaradi mutacij virusa SARS-CoV-2 pogosto prihaja do pojava novih različic.

Čas od okužbe do pojava bolezni je v povprečju 3-4 dni (razpon 2-14 dni). Najpogostejši simptomi in znaki bolezni so bolečine v žrelu, izcedek iz nosu, kašelj, slabo počutje, utrujenost, bolečine v mišicah in sklepih, povišana telesna temperatura, lahko tudi izguba vonja in okusa ter prebavne težave. Bolezen lahko včasih poteka brez simptomov, pri nekaterih osebah pa lahko poteka v težji obliki. Najpogostejši zaplet covid-19 je pljučnica, lahko se pojavijo krvni strdki in prizadetost drugih organov (npr. srce, ledvice, možgani). Večje tveganje za težji potek bolezni imajo osebe, starejše od 60 let, in kronični bolniki.

Pri nekaterih osebah simptomi bolezni lahko vztrajajo še več tednov, mesecev ali celo let, kar imenujemo dolgi covid ali postcovidni sindrom. Dolgi covid se lahko razvije pri vsakem bolniku s covidom-19, ne glede na resnost bolezni ali načine zdravljenja. Povečano tveganje za dolgi covid imajo ženske, kronični bolniki in necepljene osebe.

### **2. Kdo naj bo cepljen in kdaj?**

Cepljenje proti covidu-19 **zmanjša možnost za težji potek bolezni in za druge zaplete covid-19** in je na voljo za osebe, stare 6 mesecev ali več. Priporoča se osebam, ki imajo večje tveganje za težji potek covid-19 (oskrbovancem domov za starejše občane/socialno varstvenih zavodov, posebej ranljivim kroničnim bolnikom (od 6 meseca starosti dalje) in osebam, starim 65 let ali več). Cepijo se lahko tudi ostali, ki želijo.

Cepljenje se opravi z enim odmerkom posodobljenega cepiva proti covidu-19. Dojenčki in otroci (od 6. meseca do 4. leta starosti), ki še niso bili osnovno cepljeni proti covidu-19 in predhodno še niso bili okuženi s SARS-CoV-2, prejmejo 3 odmerke cepiva. Težje imunsko oslABLJENE osebe lahko prejmejo dodaten odmerek cepiva po presoji specialista (po 6 mesecih).

V kolikor se cepljenje opravi z ostalimi cepivi proti covidu-19, ki so na voljo v Sloveniji, se cepljenje opravi po shemi v skladu z navodili proizvajalca. Več informacij glede cepljenja proti covidu-19 je na voljo v Priporočilih za cepljenje proti covidu-19 za jesen 2023 na naslednji povezavi: <https://nijz.si/nalezljive-bolezni/cepljenje/navodila-in-priporocila-za-cepljenje/>.

Priporočen presledek med predhodnim cepljenjem proti covidu-19 in cepljenjem s posodobljenim cepivom proti covidu-19 je vsaj 6 mesecev (minimalen razmak v skladu z navodili proizvajalca je 3

mesece). Za osebe, ki so prebolele covid-19, naj se cepljenje opravi vsaj 3 mesece po preboleli bolezni.

### 3. Nekateri osebe ne smejo biti cepljene ali morajo cepljenje odložiti.

Cepljenje proti covidu-19 se odsvetuje osebam z dokumentirano **težjo alergijsko reakcijo (anafilaksijo)** na katerokoli sestavino cepiva ali **resnim neželenim učinkom** po predhodnem odmerku istega cepiva. Osebe, ki so že imele epizode **sindroma kapilarnega prepuščanja**, naj se pred cepljenjem s cepivom **Spikevax** posvetujejo z zdravnikom.

V primeru akutne vročinske bolezni se cepljenje začasno odloži.

### 4. Kakšna so tveganja pri cepljenju? Kaj storiti ob resni reakciji?

Cepljenje proti covidu-19 ima lahko neželene učinke, ki so **običajno blagi do zmerni in prehodni** (bolečina, oteklina in/ali rdečina na mestu cepljenja, utrujenost, glavobol, bolečine v mišicah in sklepkih, mrzlica, povišana telesna temperatura, slabost, bruhanje, povečane in boleče bezgavke).

**Resni neželeni učinki so izjemno redki.** Resna alergijska reakcija se običajno pojavi v nekaj minutah do ene ure po cepljenju. Simptomi ali znaki lahko vključujejo težko dihanje, piskanje ali hropenje, oslabeledost, hitro bitje srca, omedlevico, bledico ali otekanje žrela. Pacient mora takoj k zdravniku, ki bo ustrezno ukrepal in nato prijavil neželeni učinek po cepljenju.

Po cepljenju s cepivi **Comirnaty**, **Spikevax** in **Nuvaxovid** so poročali o zelo redkih primerih miokarditisa (vnetje srčne mišice) in perikarditisa (vnetje osrčnika), ki so se pojavili predvsem v prvih dveh tednih po cepljenju (pri cepivih Comirnaty in Spikevax so se pogosteje pojavili pri mlajših moških). Če se po cepljenju pojavijo bolečine v prsnem košu, težko dihanje in/ali občutek razbijanja srca, svetujemo, da nemudoma poiščete zdravniško pomoč. V prvih dneh po cepljenju s cepivom **Spikevax** so poročali o nekaj primerih sindroma kapilarnega prepuščanja, ki povzroča uhajanje tekočine iz majhnih krvnih žil (kapilar), kar povzroči hitro otekanje rok in nog, nenadno povečanje telesne mase in občutek omedlevice, nizek krvni tlak. Če se po cepljenju s cepivom **Spikevax** pojavijo zgoraj opisane težave, nemudoma poiščete zdravniško pomoč.

### 5. Odškodninska odgovornost za škodo, ki nastane zaradi cepljenja

Oseba, ki ji je s cepljenjem proti covidu-19 nastala škoda na zdravju, ki se kaže v resnem in trajnem zmanjšanju življenjskih funkcij, ima pravico do odškodnine. Več informacij dobite na spletni strani Ministrstva za zdravje: <https://www.gov.si>.

### 6. Kje lahko dobim več informacij?

Za več informacij lahko obiščete spletni strani NIJZ (<https://nijz.si/>; <https://www.cepimose.si/>) ali se obrnete na vašega izbranega zdravnika.